

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
Denumirea Proiectului: INFOLex (POCA/491/126354)

Rolul judecătorilor și procurorilor în îndeplinirea actului de justiție (I)

Magistratura este activitatea judiciară desfășurată de judecători în scopul îndeplinirii justiției și de procurori în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor.

Cariera judecătorului este separată de cariera procurorului, judecătorii neputând interfera în cariera procurorilor și nici procurorii în cea a judecătorilor. Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.

Judecătorii inamovibili pot fi mutați prin transfer, delegare, detașare sau promovare, numai cu acordul lor, și pot fi suspendați sau eliberați din funcție în condițiile prevăzute de lege.

Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii. Judecătorii trebuie să fie imparțiali, având libertate deplină în soluționarea cauzelor deduse judecării, în conformitate cu legea și în mod imparțial, cu respectarea egalității de arme și a drepturilor procesuale ale părților. Judecătorii trebuie să ia decizii fără niciun fel de restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare. Hotărârile pronunțate în căile de atac nu intră sub imperiul acestor restricții. Scopul independenței judecătorilor constă inclusiv în a garanta fiecărei persoane dreptul fundamental de a fi examinat cazul său în mod echitabil, având la bază doar aplicarea legii.

Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

Procurorii sunt independenți în dispunerea soluțiilor, în condițiile prevăzute de Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorii pot fi mutați prin transfer, detașare sau promovare, numai cu acordul lor. Ei pot fi delegați, suspendați sau eliberați din funcție în condițiile prevăzute de lege.

Judecătorii și procurorii sunt obligați ca, prin întreaga lor activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor și să participe la formarea profesională continuă.

Procurorii și judecătorii trebuie să se asigure, în toate stadiile unui proces, că drepturile și libertățile individuale sunt garantate și că ordinea publică este protejată.

Judecătorii și procurorii trebuie atât să fie, cât și să apară ca fiind independenți unii de ceilalți.

Judecătorii nu pot refuza să judece pe motiv că legea nu prevede, este neclară sau incompletă.

Incompatibilități și interdicții

Funcțiile de judecător, procuror, magistrat-asistent și asistent judiciar sunt incompatibile cu orice alte funcții publice sau private, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, așa cum acestea sunt definite de legislația în vigoare.

Judecătorii și procurorii sunt obligați să se abțină de la orice activitate legată de actul de justiție în cazuri care presupun existența unui conflict între interesele lor și interesul public de îndeplinire a justiției sau de apărare a intereselor generale ale societății.

Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul auxiliar de specialitate sunt obligați să dea, anual, o declarație pe propria răspundere în care să menționeze dacă soțul, rudele sau afinii până la gradul al IV-lea inclusiv exercită o funcție sau desfășoară o activitate juridică ori activități de investigare sau cercetare penală, precum și locul de muncă al acestora. Declarațiile se înregistrează și se depun la dosarul profesional.

Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți, personalul de specialitate juridică asimilat magistraților și personalul auxiliar de specialitate sunt obligați să facă o declarație autentică, pe propria răspundere potrivit legii penale, privind apartenența sau neapartenența ca agent sau colaborator al organelor de securitate, ca poliție politică.

Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității verifică declarațiile. Rezultatele verificărilor se atașează la dosarul profesional.

Apartenența în calitate de colaborator al organelor de securitate, ca poliție politică, are ca efect eliberarea din funcția deținută.

Dispozițiile Legii nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică se aplică în mod corespunzător.

Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți, personalul de specialitate juridică asimilat acestora, personalul auxiliar de specialitate și personalul conex personalului de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor nu pot fi lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai vreunui serviciu de informații.

Încălcarea dispozițiilor conduce la eliberarea din funcția deținută, inclusiv cea de judecător sau procuror.

Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți, personalul de specialitate juridică asimilat acestora, personalul auxiliar de specialitate și personalul conex personalului de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor completează anual o declarație olografă pe propria răspundere, potrivit legii penale, din care să rezulte că nu au fost și nu sunt lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai niciunui serviciu de informații. Declarațiile se depun și se arhivează la compartimentul de resurse umane.

Serviciilor de informații le este interzis să rcoleze persoanele mai sus menționate ca lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori. Încălcarea acestei interdicții este infracțiune împotriva independenței justiției și se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani. În cazul în care infracțiunea este comisă de un ofițer cu funcții de conducere sau la instigarea acestuia, limitele pedepsei se majorează cu jumătate. Tentativa se pedepsește.

Verificarea veridicității datelor din declarații se face individual pentru fiecare declarație de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării, anual, din oficiu, sau ori de câte ori este sesizat de Ministerul Justiției, Secția pentru judecători sau Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorilor sau procurorilor vizat.

Rezultatul verificărilor se comunică din oficiu Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorului sau procurorului vizat, precum și, la cerere, oricărei persoane.

Actul Consiliului Suprem de Apărare a Țării poate fi contestat în instanță, în termen de 3 luni de la data la care a luat la cunoștință, de către orice persoană care justifică un interes legitim, conform Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare. Dispozițiile prevăzute la art. 7 din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, nu sunt aplicabile.

Răspunsul eronat se pedepsește conform legii.

Informațiile care privesc statutul judecătorilor și procurorilor, organizarea judiciară, organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, cooperarea instituțională între instanțe și parchete, pe de o parte, și orice altă autoritate publică, pe de altă parte, precum și actele administrative extrajudiciare emise sau încheiate de către sau între autoritățile publice care privesc sau afectează desfășurarea procedurilor judiciare, prin derogare de la prevederile art. 12 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, constituie informații de interes public, la care accesul liber este garantat.

Judecătorilor și procurorilor le este interzis: a) să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpușe; b) să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură; c) să aibă calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți, instituții de credit sau financiare, societăți de asigurare/reasigurare, societăți naționale sau regii autonome; d) să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic.

Judecătorii și procurorii nu pot să facă parte din partide sau formațiuni politice și nici să desfășoare sau să participe la activități cu caracter politic.

Judecătorii și procurorii sunt obligați ca în exercitarea atribuțiilor să se abțină de la exprimarea sau manifestarea, în orice mod, a convingerilor lor politice.

Judecătorii și procurorii sunt obligați ca, în exercitarea atribuțiilor, să se abțină de la manifestarea sau exprimarea defăimătoare, în orice mod, la adresa celorlalți puteri ale statului - legislativă și executivă.

Judecătorii și procurorii nu își pot exprima public opinia cu privire la procese aflate în curs de desfășurare sau asupra unor cauze cu care a fost sesizat parchetul.

Judecătorii și procurorii nu pot să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase, chiar dacă procesele respective sunt pe rolul altor instanțe sau parchete decât acelea în cadrul cărora își exercită funcția și nu pot îndeplini orice altă activitate care, potrivit legii, se realizează de avocat.

Judecătorilor și procurorilor le este permis să pledeze, în condițiile prevăzute de lege, numai în cauzele lor personale, ale ascendenților și descendenților, ale soților, precum și ale persoanelor puse sub tutela sau curatela lor. Chiar și în asemenea situații însă judecătorilor și procurorilor nu le este îngăduit să se folosească de calitatea pe care o au pentru a influența soluția instanței de judecată sau a parchetului și trebuie să evite a se crea aparență că ar putea influența în orice fel soluția.

Judecătorii și procurorii pot participa la elaborarea de publicații, pot elabora articole, studii de specialitate, lucrări literare ori științifice și pot participa la emisiuni audiovizuale, cu excepția celor cu caracter politic.

Judecătorii și procurorii pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de întocmire a proiectelor de acte normative, a unor documente interne sau internaționale.

Judecătorii și procurorii pot fi membri ai societăților științifice sau academice, precum și ai oricăror persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial.

Cariera judecătorilor și procurorilor

Admiterea în magistratură și formarea profesională inițială a judecătorilor și procurorilor

Admiterea în magistratură a judecătorilor și procurorilor se face prin concurs, pe baza competenței profesionale, a aptitudinilor și a bunei reputații. Admiterea în magistratură și formarea profesională inițială în vederea ocupării funcției de judecător și procuror se realizează prin Institutul Național al Magistraturii.

Admiterea la Institutul Național al Magistraturii se face cu respectarea principiilor transparenței și egalității, exclusiv pe bază de concurs.

Poate fi admisă la Institutul Național al Magistraturii persoana care îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) are cetățenia română, domiciliul în România și capacitate deplină de exercițiu; b) este licențiată în drept; c) nu are antecedente penale sau cazier fiscal și se bucură de o bună reputație; d) cunoaște limba română; e) este aptă, din punct de vedere medical și psihologic, pentru exercitarea funcției.

Concursul de admitere se organizează anual la data și locul stabilite de Institutul Național al Magistraturii, cu aprobarea Consiliului Superior al Magistraturii.

Consiliul Superior al Magistraturii, prin secțiile corespunzătoare, stabilește, în fiecare an, numărul de cursanți, separat, pentru judecători și procurori, în funcție de posturile de judecători și procurori vacante, precum și de cele care vor fi înființate.

Persoanele care îndeplinesc condiția bunei reputații și sunt apte din punct de vedere psihologic și medical pentru exercitarea funcției se pot înscrie la concurs.

Admiterea pe posturile de personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și al instituțiilor coordonate sau subordonate,

Ministerului Public, precum și al Ministerului Justiției și al instituțiilor coordonate sau subordonate se face prin concursul de admitere la Institutul Național al Magistraturii. Posturile respective se evidențiază separat.

Cursanții Institutului Național al Magistraturii au calitatea de auditori de justiție.

Formarea profesională inițială în cadrul Institutului Național al Magistraturii constă în pregătirea teoretică și practică a auditorilor de justiție pentru a deveni judecători sau procurori.

În perioada stagiilor de pregătire practică, auditorii de justiție asistă la toate activitățile specifice instituțiilor și profesiilor, în condițiile stabilite prin Regulamentul de organizare, desfășurare și evaluare a stagiilor de practică.

Regulamentul de organizare, desfășurare și evaluare a stagiilor de practică și Programul de formare profesională a auditorilor de justiție sunt aprobate de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea Institutului Național al Magistraturii.

Dispozițiile legale privind incompatibilitățile și interdicțiile judecătorilor și procurorilor se aplică și auditorilor de justiție.

Auditorii de justiție au drepturile prevăzute la art. 79 alin. (3) și art. 80 ale Legii 303/2004, precum și îndatoririle prevăzute la art. 90 și art. 91 alin. (2) ale aceleiași legi.

Abaterile disciplinare ale auditorilor de justiție de la îndatoririle ce le revin potrivit legii sau Regulamentului Institutului Național al Magistraturii se sancționează disciplinar.

Constituie abateri disciplinare: a) atitudinile care aduc atingere bunelor moravuri sau ordinii publice, atitudinile ireverențioase față de colegi, personalul de instruire și de conducere al Institutului Național al Magistraturii, precum și față de persoanele cu care intră în contact în perioada efectuării stagiului; b) absențele nemotivate de la activitățile obligatorii stabilite prin programul de formare, dacă acestea depășesc 8 ore într-o lună; c) faptele prevăzute la art. 99 lit. a), b), d), j), l), n) și q) al Legii 303/2004, dispoziții care se aplică în mod corespunzător.

Sancțiunile disciplinare aplicabile auditorilor de justiție sunt: a) avertismentul; b) diminuarea bursei cu până la 15% pe o perioadă de la o lună la 3 luni; c) diminuarea bursei proporțional cu numărul absențelor nemotivate, dacă acestea depășesc 8 ore într-o lună; d) exmatricularea din Institutul Național al Magistraturii.

Sancțiunile se aplică de Consiliul științific al Institutului Național al Magistraturii, după efectuarea cercetării disciplinare. Răspunderea disciplinară se prescrie în termen de un an de la săvârșirea faptei.

Hotărârile consiliului științific pot fi atacate la instanța de contencios administrativ și fiscal competentă.

În cazul exmatriculării din Institutul Național al Magistraturii, cel sancționat este obligat să restituie indemnizația și cheltuielile de școlarizare.

Procedura de cercetare disciplinară și de aplicare a sancțiunilor disciplinare se stabilește prin Regulamentul Institutului Național al Magistraturii.

Cercetarea disciplinară se suspendă atunci când împotriva auditorului de justiție s-a dispus trimiterea în judecată pentru aceeași faptă.

Organul de urmărire penală este obligat să comunice, de îndată, Institutului Național al Magistraturii actul prin care s-a dispus trimiterea în judecată a auditorului de justiție.

Suspendarea cercetării disciplinare se dispune de către directorul Institutului Național al Magistraturii și operează până când soluția pronunțată în cauza care a motivat suspendarea a devenit definitivă. Hotărârea definitivă este comunicată de îndată Institutului Național al Magistraturii. Pe durata suspendării cercetării disciplinare, cursul prescripției răspunderii disciplinare este suspendat.

După încheierea cursurilor în cadrul Institutului Național al Magistraturii, auditorii de justiție susțin un examen de absolvire prin care se verifică însușirea cunoștințelor, competențelor și abilităților necesare exercitării funcției de judecător, respectiv procuror, precum și un test psihologic.

O comisie de examinare teoretică și practică va fi alcătuită din 7 persoane: 3 judecători, 2 procurori, un avocat și un profesor universitar, desemnați de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii dintre judecătorii, procurorii sau avocații cu cel puțin 12 ani vechime în profesie și dintre cadrele didactice ale facultăților de drept care au obținut gradul universitar de profesor de cel puțin 5 ani.

Examenul psihologic se va susține în fața unei comisii alcătuite din 3 psihologi, care vor nota candidatul cu «apt» sau «inapt».

Împotriva calificativului «inapt», candidatul poate face contestație în termen de 5 zile de la afișare, ce va fi soluționată de o comisie de 5 psihologi cu o altă componență decât comisia anterioară. Calificativul final «inapt» va avea drept consecință declararea candidatului ca respins la examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii.

Auditorii de justiție care nu promovează examenul de absolvire se pot prezenta încă o dată pentru susținerea acestuia, la următoarea sesiune organizată de Institutul Național al Magistraturii. În cazul în care auditorul de justiție nu se prezintă, în mod nejustificat, la examen sau nu promovează examenul în a doua sesiune, el nu poate fi numit ca judecător sau procuror și este obligat să restituie bursa și cheltuielile de școlarizare.

Nota finală de absolvire a Institutului Național al Magistraturii este compusă din media de la examenul de absolvire, ce va avea o pondere de 60%, și media rezultată din evaluările realizate pe durata studiilor în cadrul Institutului Național al Magistraturii, ce va avea o pondere de 40%. Absolvenții Institutului Național al Magistraturii sunt obligați să îndeplinească timp de 10 ani funcția de judecător sau de procuror.

În cazul în care un absolvent al Institutului Național al Magistraturii este eliberat din funcție înainte de expirarea perioadei de 10 ani, din inițiativa sa ori din motive care îi sunt imputabile, el este obligat să restituie bursa de auditor de justiție și cheltuielile de școlarizare efectuate cu formarea sa, proporțional cu timpul rămas până la împlinirea termenului. (Va urma)

Expert media, Florin FĂINIȘI

INFOLEX
POCA/491/126354
www.infolex.snsr.ro

www.poca.ro